

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

ՇԱՀՈՒՔԱԿԱՐԿԻ ՄԱՍԻՆ

Ընդունվել է 30.09.1997

Բաժին I. Հարկման ընդհանուր կարգը

Գլուխ I. Ընդհանուր դրույթներ

Գլուխ II. Հարկ վճարողները եւ հարկվող օբյեկտը

Գլուխ III. Համախառն եկամուտը

Գլուխ IV. Համախառն եկամտի նվազեցումները

Գլուխ V. Շահութահարկի դրույթաչափերը

Գլուխ VI. Շահութահարկի արտոնությունները

Գլուխ VII. Հարկային հաշվառումը

Գլուխ VIII. Հարկի հաշվարկման կարգը եւ վճարման ժամկետները

Բաժին II. Ոչ ռեզիդենտի հարկումը

Գլուխ IX. Ընդհանուր դրույթներ

Գլուխ X. Ոչ ռեզիդենտի հարկվող շահույթի որոշումը

Գլուխ XI. Ոչ ռեզիդենտի շահութահարկի հաշվարկման, վճարման կարգը եւ ժամկետները

Բաժին III. Եզրափակիչ դրույթներ

Գլուխ XII. Սույն օրենքը խախտելու համար պատասխանատվությունը

Գլուխ XIII. Եզրափակիչ դրույթներ

Գլուխ XIV. Անցումային դրույթներ

ԲԱԺԻՆ I.

ՀԱՐԿՄԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՐԳԸ

ԳԼՈՒԽ I.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 1. Օրենքի կարգավորման առարկան

Սույն օրենքը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի որոշման եւ վճարման հետ կապված հարաբերությունները, սահմանում է Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկ վճարողների շրջանակը. շահութահարկի դրույթաչափերը. հաշվարկման եւ վճարման կարգը:

Հոդված 2. Շահութահարկի հասկացությունը

Շահութահարկը հարկ վճարողների կողմից սույն օրենքով սահմանված կարգով եւ չափով պետական բյուջե վճարվող ուղղակի հարկ է:

Հոդված 3. Շահութահարկի հաշվարկման ընդհանուր հիմքը

1. Շահութահարկը որոշելիս հաշվառվումն իրականացվում է հաշվապահական հաշվառումը եւ ֆինանսական հաշվետվությունները կարգավորող օրենքներով եւ այլ իրավական ակտերով սահմանված սկզբունքների եւ կանոնների հիման վրա, եթե սույն օրենքով չեն նախատեսվում դրանց կիրառման առանձնահատկությունները:

2. Շահութահարկ վճարողները շահութահարկի հաշվարկի ներկայացման ժամկետում հարկային տեսչության մարմնին գրավոր տեղեկացնում են իրենց ընտրած հաշվապահական հաշվառման եւ ֆինանսական հաշվետվությունների սկզբունքների եւ կանոնների, ինչպես նաեւ դրանց փոփոխությունների մասին, եթե հարկատուին օրենքով կամ այլ իրավական ակտով վերապահված է նման ընտրության իրավունք:

3. Հարկվող շահույթը որոշելիս ակտիվները եւ պարտավորությունները հաշվի են առնվում սկզբնական (ձեռքբերման) արժեքով, բացառությամբ օրենքով սահմանված կարգով իրականացված վերագնահատման արդյունքների:

4. Հարկվող շահույթը որոշելիս հաշվի են առնվում միայն օրենքով սահմանված պահուստների (պահուստաֆոնդերի) ստեղծման հետեւանքով առաջացող եկամուտները եւ նվազեցումները:

(լրաց. 30.12.98 ՉՕ-269, փոփ. եւ լրաց. 29.12.00 ՉՕ-128)

ԳԼՈՒԽ II.

ՀԱՐԿ ՎՃԱՐՈՂՆԵՐԸ ԵՎ ՀԱՐԿՎՈՂ ՕՔՅԵԿՏԸ

Հոդված 4. Շահութահարկ վճարողները

1. Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկ են վճարում (հարկատու են) Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտները (այսուհետ՝ ռեզիդենտ) եւ ոչ ռեզիդենտները, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային հիմնարկների եւ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի:

2. Սույն օրենքի իմաստով՝

ա) ռեզիդենտ են համարվում Հայաստանի Հանրապետությունում ստեղծված (պետական գրանցում ստացած, հաշվառված) կազմակերպությունները, բացառությամբ սույն կետի »բ« ենթակետում նշված կազմակերպությունների առանձնացված ստորաբաժանումների.

բ) ոչ ռեզիդենտ են համարվում օտարերկրյա պետություններում ստեղծված կազմակերպությունները, ինչպես նաեւ միջազգային կազմակերպությունները եւ դրանց կողմից Հայաստանի Հանրապետությունից դուրս ստեղծված կազմակերպությունները:

(փոփ. 29.12.00 ՉՕ-128)

Հոդված 5. Հարկվող օբյեկտը

1. Ռեզիդենտների համար հարկվող օբյեկտ է համարվում Հայաստանի Հանրապետության տարածքում եւ նրա սահմաններից դուրս ստացվող հարկվող շահույթը:

2. Ոչ ռեզիդենտների համար հարկվող օբյեկտ է համարվում հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող (սույն օրենքի 53 հոդված) հարկվող շահույթը:

Հոդված 6. Հարկվող շահույթը

Հարկվող շահույթը հարկատուի համախառն եկամտի եւ սույն օրենքով սահմանված նվազեցումների դրական տարբերությունն է:

ԳԼՈՒԽ III.

ՀԱՄԱԽԱՈՆ ԵՎԱՍՈՒՏԸ

Հոդված 7. Համախառն եկամուտը

1. Համախառն եկամուտը հաշվետու տարում հարկատուի բոլոր եկամուտների հանրագումարն է՝ անկախ դրանց ստացման աղբյուրներից:

Սույն օրենքի իմաստով՝

ա) եկամուտ է համարվում հաշվետու տարվա ընթացքում ակտիվների ներհոսքը, աճը կամ պարտավորությունների նվազումը, որոնք հանգեցնում են հարկատուի սեփական կապիտալի ավելացմանը.

բ) սեփական կապիտալ է համարվում ակտիվների եւ պարտավորությունների տարբերությունը.

գ) ակտիվ է համարվում հարկատուին սեփականության իրավունքով պատկանող ցանկացած միջոցը՝ գույքը (նյութական ակտիվները), գույքային իրավունքները եւ գույքային իրավունքների հետ կապված անձնական ոչ գույքային իրավունքները (ոչ նյութական ակտիվները), արտարժույթը, արժեթղթերը, դեբիտորական պարտքը եւ այլ գույքը.

դ) պարտավորություն է համարվում հարկատուի առկա պարտքը (վարկ, կրեդիտորական պարտք, հարկային պարտավորություն եւ այլն):

2. Եկամուտների թվին է դասվում մասնավորապես՝

ա) ապրանքների, արտադրանքի (այսուհետ՝ նաեւ ապրանքներ) իրացումից ստացվող հասույթը.

բ) ծառայությունների իրացումից ստացվող հասույթը.

գ) հիմնական միջոցների եւ այլ ակտիվների իրացումից ստացվող հասույթը.

դ) փոխառության դիմաց ստացվող տոկոսները եւ այլ հատուցում (այսուհետ՝ տոկոսներ)

ե) վարձակալության դիմաց ստացվող վճարները եւ այլ հատուցում (այսուհետ՝ վարձավճարներ).

զ) գրականության, արվեստի կամ գիտական աշխատանքի օգտագործման, կամ օգտվելու իրավունքի համար ցանկացած հեղինակային իրավունքից, ցանկացած արտոնագրից, ապրանքային նշանից, նախագծից կամ մոդելից, պլանից, գաղտնի բանաձեւից կամ գործընթացից, էլեկտրոնային հաշվողական մեքենաների եւ տվյալների բազայի համար ծրագրերի կամ արդյունաբերական, առետրային, գիտական սարքավորումներն օգտագործելու կամ օգտվելու համար իրավունքի, կամ արդյունաբերական, տեխնիկական, կազմակերպական, առետրային, գիտական փորձի վերաբերյալ տեղեկություն տրամադրելու համար ստացվող հատուցումը (այսուհետ՝ ռոյալթի).

է) շահաբաժինները.

ը) ապահովագրական հատուցումները.

թ) պարտքերի կամ առետրային գործարքների ֆինանսավորման, ֆակտորինգային այլ գործառնությունների իրականացումից ստացվող եկամուտները.

ժ) ֆյուչերսների, օպցիոնների եւ նման այլ գործարքներից ստացվող եկամուտները.

ժա) անհատույց ստացվող ակտիվները, պարտավորությունների գեղջումից կամ ներումից ստացվող եկամուտները, բացառությամբ օրենքով տրվող հարկային արտոնությունների գումարների.

ժբ) պատճառված վնասի (կրած կորստի) հատուցումից ստացվող եկամուտները.

ժգ) տույժերի, տուգանքների եւ գույքային այլ սանկցիաների տեսքով եկամուտները.

ժդ) անվավեր ճանաչված գործարքներից ստացվող եկամուտները.

ժե) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության, իսկ բանկերի դեպքում՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած մարմնի եւ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի համատեղ սահմանած կարգով դուրս գրված անհուսալի կրեդիտորական պարտքերի գումարները.

ժզ) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության, իսկ բանկերի դեպքում՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած մարմնի եւ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի համատեղ սահմանած կարգով նախկինում հաշվեկշռից դուրս գրված անհուսալի դեբիտորական պարտքերի մարման գումարը, իսկ դուրս չգրված պարտքի մարման դեպքում՝ սահմանված կարգով կատարված մասհանումների գումարը.

ժէ) հաշվետու տարում հայտնաբերված՝ դրան անմիջապես նախորդող երեք տարիներում պակաս ցույց տրված եկամուտը եւ (կամ) ավել ցույց տրված նվազեցումը.

ժը) բանկային երաշխիքների տրամադրման, հոժարագրային (ակցեպտային) գործառնությունների գծով ստացվող եկամուտները.

ժթ) հավատարմագրային (լիազորագրային), կառավարման կամ ուրիշ ձեւով այլ անձանց արժեթղթերը եւ ներդրումները կառավարելու, բրոքերային եւ ֆինանսական գործակալի (ներկայացուցչի) ծառայություններ մատուցելու դիմաց ստացվող եկամուտները.

ի) մուրհակների, չեկերի, վճարագրերի, վճարային այլ արժեթղթերի, վճարային փաստաթղթերի, քարտերի եւ այլ գործիքների թողարկման, զեղչման, փոխանցման, զիջման կամ սպասարկման դիմաց ստացվող եկամուտները.

իա) ապահովագրական պահուստներից հատուցման նպատակով վերադարձվող միջոցները.

իբ) կոմիսիոն վարձատրությունները, որոնք ստացվել են վերաապահովագրության փոխանցման պայմանագրերից.

իգ) ուժը կորցրել է 29.12.00 ՅՕ-128:

3. Սույն օրենքի իմաստով՝ ցպահանջ կրեդիտորական պարտքերի հայցային վաղեմության ժամկետի ընթացքը սկսվում է պահանջ ներկայացնելու օրվանից, բայց գործարքի կատարմանը հաջորդող 61-րդ օրվանից ոչ ուշ:

(փոփ. 30.12.98 ՅՕ-269, 29.12.00 ՅՕ-128, 27.12.01 ՅՕ-286)

Պողված 8. Եկամուտ չհամարվող պարտքերը

Սույն օրենքի իմաստով եկամուտ չեն համարվում մասնակիցների (բաժնետեր, փայատեր, անդամ) կողմից հարկատուի կանոնադրական կապիտալում (հիմնադրամում) կատարված ներդրումները, հարկատուի բաժնետոմսերի տեղաբաշխման գնի եւ անվանական արժեքի դրական տարբերությունը, համատեղ գործունեության նպատակով միավորվող միջոցները:

Սույն օրենքի իմաստով եկամուտ չի համարվում արտարժույթի եւ արտարժույթով արտահայտված այլ ակտիվների եւ պարտավորությունների, ինչպես նաեւ օրենքով սահմանված կարգով իրականացված հիմնական միջոցների վերագնահատման դրական արդյունքը:

Սույն օրենքի իմաստով եկամուտ չեն համարվում օրենքով տրվող հարկային արտոնությունների գումարները:

Սույն օրենքի իմաստով եկամուտ չեն համարվում ոչ առեւտրային կազմակերպությունների անհատույց ստացած ակտիվները (այդ թվում՝ անդամավճարները) եւ ծառայությունները:

(փոփ. 30.12.98 ՅՕ-269, լրաց. 29.12.00 ՅՕ-128)

ԳԼՈՒԽ IV.

ՀԱՄԱԽԱՌՆ ԵՎԱՍՏԻ ՆՎԱԶԵՑՈՒՄՆԵՐԸ

Պողված 9. Համախառն եկամտի նվազեցումները

Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամտից թույլատրվում է կատարել սույն օրենքով նախատեսված նվազեցումները (ծախսեր, կորուստներ եւ այլ նվազեցումներ): Նվազեցումների միեւնոյն գումարը համախառն եկամտից հանվում է միայն մեկ անգամ:

Պողված 10. Ծախսերը

1. Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է դրա ստացման հետ կապված անհրաժեշտ եւ փաստաթղթերով հիմնավորված ծախսերի չափով:

Սույն օրենքի իմաստով՝

ա) ծախս է համարվում հաշվետու տարվա ընթացքում ակտիվների արտահոսքը, նվազումը կամ պարտավորությունների աճը, որոնք հանգեցնում են հարկատուի սեփական կապիտալի նվազեցման:

բ) անհրաժեշտ են համարվում անմիջականորեն եւ բացառապես ապրանքների արտադրության, ծառայությունների մատուցման, շուկայում առաջխաղացման եւ (կամ) ապրանքների (ծառայությունների) իրացման, խորհրդատվական եւ իրավաբանական ծառայությունների, ուղեկցման, երաշխիքային հսկողության եւ շահագործման ընթացքում բացահայտված թերությունների վերացման, արտադրության (շինարարության) նախապատրաստման, յուրացման եւ կոնսերվացման, գույքի պահպանման, կադրերի պատրաստման համար հարկատուի կատարած ծախսերը, ինչպես նաեւ եկամտի ստացման հետ կապված եւ դրա համար անհրաժեշտ այլ ծախսերը:

2. Ծախսերի թվին են դասվում մասնավորապես՝

ա) նյութական ծախսերը.

բ) աշխատանքի վարձատրության եւ դրան հավասարեցված այլ վճարումները.

գ) պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարները.

դ) ամորտիզացիոն մասհանումները .

ե) ապահովագրական վճարները.

զ) չփոխհատուցվող (չհաշվանցվող) հարկերը, տուրքերը եւ այլ պարտադիր վճարները.

է) վարկերի եւ այլ փոխառությունների տոկոսները.

ը) երաշխիքների, երաշխավորությունների, ակրեդիտիվների եւ այլ բանկային ծառայությունների համար վճարները.

թ) գովազդային ծախսերը.

ժ) ներկայացուցչական ծախսերը.

ժա) գործուղման ծախսերը.

ժբ) դատական ծախսերը.

ժգ) պատճառված վնասի հատուցումը.

ժդ) տույժերը, տուգանքները եւ գույքային այլ սանկցիաները, բացառությամբ սույն օրենքի հոդվածի 1-ին կետի »է« ենթակետով սահմանված դեպքերի.

ժե) աշխատողների հավաքագրման ծախսերը.

ժզ) աուդիտորական, իրավաբանական, այլ խորհրդատվական, տեղեկատվական եւ կառավարման ծառայությունների ծախսերը.

ժէ) ֆակտորինգային, հավատարմագրային (լիազորագրային) գործառնությունների ծախսերը.

ժը) հաշվետու տարում հայտնաբերված՝ դրան անմիջապես նախորդ երեք տարիներում պակաս ցույց տրված ծախսերը.

ժթ) հիմնական միջոցների վրա կատարված ընթացիկ ծախսերը:

3. Ապրանքանյութական պաշարների, աշխատանքների, ծառայությունների, հիմնական միջոցների եւ այլ ակտիվների ձեռքբերման (եւ համապատասխան դեպքերում՝ այլ հարկատուների եկամուտների)

վերաբերող) փաստաթղթերի հիմնավորման նկատմամբ ներկայացվող պահանջները սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

(փոփ. 30.12.98 ՅՕ-269)

Հոդված 11. Ծախս չհամարվող տարրերը

Ծախս չեն համարվում՝

ա) հարկատուի սեփական կապիտալի բաշխումը մասնակիցներին՝ շահաբաժինների կամ նման այլ ձևով.

բ) այլ անձի կանոնադրական կապիտալում հարկատուի կատարած ներդրումները.

գ) հարկատուի կողմից հետ գնված իր բաժնետոմսերի, բաժնեմասերի կամ փայաբաժինների իրացման եւ հաշվեկշռային արժեքի բացասական տարբերությունը.

դ) արտարժույթի եւ արտարժույթով արտահայտված այլ ակտիվների եւ պարտավորությունների, ինչպես նաեւ օրենքով սահմանված կարգով իրականացված հիմնական միջոցների վերազնահատման բացասական արդյունքը:

ե) ոչ առևտրային կազմակերպությունների անհատույց ստացված ակտիվների (այդ թվում՝ անդամավճարների) գծով ծախսերը կամ դրանց հաշվին կատարված ծախսերը:

(փոփ. 30.12.98 ՅՕ-269, լրաց. 29.12.00 ՅՕ-128)

Հոդված 12. Ամորտիզացիոն մասհանումները

1. Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է գործունեության մեջ օգտագործվող եւ մաշվածքի ենթակա հիմնական միջոցների եւ ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիոն մասհանումների գումարի չափով՝ սույն հոդվածի 2-րդ, 3-րդ կամ 4-րդ կետերով սահմանված ժամկետներում:

2. Ամորտիզացիոն մասհանումների գումարը սույն հոդվածով սահմանված կարգով հաշվարկվում է՝ ելնելով հիմնական միջոցների տվյալ խմբի համար ստորեւ սահմանված ամորտիզացիոն հետեւյալ նվազագույն ժամկետներից՝

ա) շենքերի, շինությունների եւ փոխանցող հարմարանքների համար, բացառությամբ սույն կետի »բ« ենթակետում նշվածների	20 տարի
բ) հյուրանոցների, պանսիոնատների, հանգստյան տների, առողջարանների, կրթական եւ ուսումնական հաստատությունների շենքերի եւ շինությունների համար	10 տարի
գ) չնշված հոսքային գծերի, ռոբոտատեխնիկայի համար	3 տարի
դ) հաշվողական եւ համակարգչային տեխնիկայի համար	1 տարի
ե) այլ հիմնական միջոցների, այդ թվում՝ բանող անասունների, բազմամյա տնկիների եւ հողերի բարելավմանն ուղղված կապիտալ ներդրումների համար	5 տարի

Աղետի գոտում գտնվող՝ սույն կետի »ա« եւ »բ« ենթակետերում նշված հիմնական միջոցների ամորտիզացիոն նվազագույն ժամկետը սահմանվում է մեկ տարի: Սույն մասում նշված՝ աղետի գոտու տարածքը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

Մինչեւ 50 հազար դրամ արժողությամբ հիմնական միջոցների ամորտիզացիոն նվազագույն ժամկետը սահմանվում է մեկ տարի:

3. Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիոն ժամկետը որոշում է հարկատուն՝ ելնելով դրանց հնարավոր օգտագործման ժամկետներից: Վերջինների որոշման անհնարինության դեպքում ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիոն նվազագույն ժամկետը սահմանվում է տասը տարի, սակայն ոչ ավելի հարկատուի գործունեության ժամկետից:

4. Հարկվող շահույթը որոշելու նպատակով հարկատուն իր հայեցողությամբ կարող է ընտրել հիմնական միջոցների ամորտիզացիոն այլ ժամկետ, սակայն տվյալ խմբի համար վերոհիշյալ ժամկետներից ոչ պակաս:

5. Անորտիզացիոն մասհանումների տարեկան մեծությունը հաշվարկվում է որպես հիմնական միջոցի սկզբնական արժեքի, իսկ սույն օրենքով սահմանված կարգով վերագնահատման իրականացման դեպքում՝ վերագնահատված արժեքի եւ սույն հոդվածի 2-րդ, 3-րդ կամ 4-րդ կետերում հիմնական միջոցի տվյալ խմբի կամ ոչ նյութական ակտիվի համար սահմանված անորտիզացիոն ժամկետի հարաբերություն:

(փոփ. 28.07.98 ՅՕ-243, 30.12.98 ՅՕ-269, լրաց. 29.12.00 ՅՕ-128)

Հոդված 13. Հիմնական միջոցների վրա կատարված ծախսերը

1. Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է՝

ա) հիմնական միջոցների վրա կատարված ընթացիկ ծախսերի չափով.

բ) վարձակալի մոտ՝ վարձակալված հիմնական միջոցի վրա կատարված ընթացիկ ծախսերի չափով:

2. Հիմնական միջոցների վրա կատարված կապիտալ բնույթի ծախսերն ավելացվում են այն հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքին, որի վրա այդ ծախսերը կատարվել են, եւ անորտիզացվում են սույն օրենքի 12 հոդվածով սահմանված կարգով:

3. Վարձակալված հիմնական միջոցի վրա կատարված կապիտալ բնույթի ծախսերը վարձակալը անորտիզացնում է սույն օրենքի 12 հոդվածով սահմանված կարգով: Վարձակալական պայմանագրի լուծման եւ փաստացի դադարեցման չամորտիզացված մնացորդը չի նվազեցվում վարձակալի համախառն եկամտից:

4. Սույն օրենքի իմաստով՝ հիմնական միջոցների (այդ թվում՝ վարձակալված) վրա կատարված ծախսերի տարբերակումն ըստ ընթացիկ եւ կապիտալ ծախսերի կատարվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած հայտանիշների հիման վրա:

(փոփ. 30.12.98 ՅՕ-269, 29.12.00 ՅՕ-128)

Հոդված 14. Բնական պաշարների արդյունահանման նախապատրաստական, երկրաբանական հետախուզման եւ նախագծահետախուզական աշխատանքների ծախսերը

Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է բնական պաշարների արդյունահանման նախապատրաստական, երկրաբանական հետախուզման եւ նախագծահետախուզական աշխատանքների վրա հարկատուի կատարած ծախսերի չափով՝ սույն օրենքի 12 հոդվածի 3-րդ կետով սահմանված կարգով:

Հոդված 15. Գիտահետազոտական, փորձակոնստրուկտորական աշխատանքների ծախսերը

Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է գիտահետազոտական, փորձակոնստրուկտորական աշխատանքների վրա կատարված ծախսերի չափով՝ այդ ծախսերի կատարման տարվա ընթացքում ամբողջովին: Սույն օրենքի իմաստով՝ գիտահետազոտական, փորձակոնստրուկտորական աշխատանքների դասակարգումը (հասկացությունը) սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

Հոդված 16. Հարկման նպատակով համախառն եկամտից չնվազեցվող ծախսերը

1. Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամտից չեն նվազեցվում՝

ա) վնասակար նյութերը շրջակա միջավայր արտանետելու համար Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած չափը գերազանցող վճարները.

բ) Հայաստանի Հանրապետության տարածքից դուրս գովազդի, մարքեթինգի (ապրանքային եւ ծառայությունների շուկայի ուսումնասիրություն, ապրանքային եւ ծառայությունների շուկայում առաջխաղացում), կադրերի պատրաստման եւ վերապատրաստման համար Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած չափը գերազանցող ծախսերը.

գ) հատուկ սննդի, արտահագուստի եւ այլ հանդերձանքի, աշխատակիցներին՝ օրենսդրությամբ նախատեսված այլ փոխհատուցումների համար Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած չափը գերազանցող ծախսերը.

դ) Հայաստանի Հանրապետության տարածքից դուրս գործուղման ծախսերի, իսկ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում՝ օրապահիկի ծախսերի համար Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած չափը գերազանցող ծախսերը.

ե) Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած չափը գերազանցող ներկայացուցչական ծախսերը.

զ) առողջապահական հիմնարկների, ծերերի եւ հաշմանդամների տների, մանկական եւ նախադպրոցական հիմնարկների, վերականգնողական ճամբարների, մշակութային, կրթական եւ մարզական հիմնարկների, ինչպես նաեւ բնակարանային ֆոնդի օբյեկտների պահպանման համար Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած չափը գերազանցող ծախսերը (այդ թվում ամորտիզացիոն մասհանումները եւ նորոգման ծախսերը).

է) պետական կամ համայնքների բյուջեներ, ինչպես նաեւ պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների դիմաց գանձվող տույժերը, տուգանքները եւ այլ գույքային սանկցիաները, բացի քաղաքացիաիրավական պարտավորությունները չկատարելու կամ ոչ պատշաճ կատարելու համար գանձվողներից.

ը) անհատույց տրամադրված ակտիվները, ներած պարտավորությունները, բացառությամբ սույն օրենքի 23 հոդվածում նախատեսված դեպքի.

թ) միավորումներին եւ արտագերատեսչական կառավարման այլ կառույցներին տրամադրված հատկացումները.

ժ) սպասարկող տնտեսությունների պահպանման ծախսերը (չինությունների անվճար տրամադրում, հանրային սննդի ձեռնարկություններին կոմունալ ծառայությունների արժեքի վճարում).

ժա) հարկատուի կողմից արտադրանքի արտադրության հետ չառնչվող ծառայությունների (քաղաքների կամ այլ բնակավայրերի բարեկարգման աշխատանքներ, գյուղատնտեսական աշխատանքներին օժանդակություն եւ այլն) մատուցման կամ դրանց դիմաց կատարվող ծախսերը.

ժբ) այն եկամուտների ստացման հետ կապված ծախսերը, որոնք միաժամանակ նվազեցվում են համախառն եկամտից:

2. Եթե Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սույն հոդվածի 1-ին կետի «ա»-«զ» ենթակետերով նախատեսված ծախսերի համար նվազեցման թույլատրելի չափը չի սահմանվում, ապա համախառն եկամուտը նվազեցվում է փաստացի կատարված ծախսերի ողջ գումարի չափով:

(լրաց. 30.12.98 ՀՕ-269, 27.12.01 ՀՕ-286)

Հոդված 17. Անվավեր ճանաչված գործարքների հետեւանքով առաջացած ծախսերը

Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է գործարքն անվավեր ճանաչելու հետեւանքով գործարքի մյուս կողմին վերադարձվող միջոցների գումարի չափով:

Հոդված 18. Անհուսալի դեբիտորական պարտքերի դուրսգրման եւ նախկինում դուրս գրված անհուսալի կրեդիտորական պարտքերի մարման գումարները

1. Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է անհուսալի դեբիտորական պարտքերի դուրսգրման համար Հայաստանի Հանրապետության կառավարության, իսկ բանկերի դեպքում՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած մարմնի եւ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի համատեղ սահմանած կարգով՝ պահուստաֆոնդին կատարվող մասհանումների, իսկ պարտքերի դուրսգրման դեպքում՝ այդ նպատակով ստեղծված պահուստաֆոնդին կատարված մասհանումները գերազանցող գումարի չափով:

2. Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է նախկինում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության, իսկ բանկերի դեպքում՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած մարմնի եւ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի համատեղ սահմանած կարգով նախկինում դուրս գրված անհուսալի կրեդիտորական պարտքերի մարման գումարների չափով:

(փոփ. 30.12.98 ՅՕ-269, 27.12.01 ՅՕ-286)

Հոդված 19. Փաստաթղթերով չհիմնավորված ծախսերը

1. Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած չափը չգերազանցող օրապահիկի ծախսերի չափով՝ առանց հիմնավորող փաստաթղթերի:

2. (Ուժը կորցրել է 29.12.00 ՅՕ-128):

Հոդված 20. Նախորդ տարիներում ավել ցույց տրված եկամտի նվազեցումը

Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է հաշվետու տարում հայտնաբերված՝ նախորդ երեք տարիներում ավել ցույց տրված եկամտի եւ (կամ) պակաս ցույց տրված նվազեցման չափով:

Հոդված 21. Բնական եվ այլ կորուստները

1. Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է գույքի՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով որոշված չափը չգերազանցող՝ փաստաթղթերով հիմնավորված բնական կամ փաստացի այլ կորուստների չափով՝ դրանց տեղի ունենալու կամ հայտնաբերվելու տարվա ընթացքում, եթե Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված է այդպիսի չափ:

2. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանած կարգով որոշված բնական կամ փաստացի այլ կորուստների չափեր սահմանված չլինելու կամ դրանք գերազանցող կորստի դեպքում համախառն եկամուտը նվազեցվում է այդ կորստի չափով՝

ա) վնաս պատճառողի կողմից կորուստն ամբողջությամբ կամ մասնա կամովին հատուցելու դեպքում՝ կորստի ամբողջական կամ մասնա հատուցման տարում, կամ՝

բ) վնաս պատճառած անձին չպարգելու հետեւանքով նախաքննության մարմնի կողմից քրեական գործը կասեցնելու կամ կարճելու մասին որոշում ընդունելու դեպքում վերջինիս ընդունման տարում, կամ՝

գ) անձին մեղավոր կամ անմեղ ճանաչելու դատավճիռ կայացնելու դեպքում՝ վերջինիս ուժի մեջ մտնելու տարում:

(փոփ. 29.12.00 ՅՕ-128)

Հոդված 22. Պատահական կորուստները

1. Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է գույքի պատահական կորուստների չափով՝ դրանց տեղի ունենալու կամ այն հայտնաբերվելու տարվա ընթացքում:

2. Սույն օրենքի իմաստով՝ պատահական կորուստ է համարվում հարկատուի գույքի փաստաթղթերով հիմնավորված փաստացի կորուստը, ոչնչացումը, վնասումը կամ որակական հատկանիշների անկումը, որը տեղի է ունենում հրդեհի, ջրհեղեղի, երկրաշարժի կամ այլ տարերային աղետի, նավաբեկման, պատերազմի, մարտական գործողությունների, զինված հարձակման, զանգվածային անկարգությունների, ապստամբության կամ նման այլ արտակարգ իրադարձությունների (ներառյալ օրենքով սահմանված ապահովագրական պատահարները) հետեւանքով:

Հոդված 23. Բարեգործական եւ այլ անհատույց հատկացումները

Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է՝

ա) ոչ առեւտրային կազմակերպություններին, գրադարաններին, թանգարաններին, հանրակրթական դպրոցներին, տունգիշերօթիկներին, ծերանոցներին եւ մանկատներին, ինչպես նաեւ հոգեբուժական եւ հակաթոքախտային դիսպանսերներին եւ հիվանդանոցներին փոխանցված (տրամադրված) միջոցների (ապրանք եւ (կամ) դրամական միջոցներ), նրանց մատուցված ծառայությունների արժեքի չափով, բայց ոչ ավելի, քան համախառն եկամտի 0.25 տոկոսի չափով.

(փոփ. 30.12.98 ՅՕ-269, 29.12.00 ՅՕ-128)

բ) ուժը կորցրել է 29.12.00:

Հոդված 24. Անհատույց ստացված ակտիվները

Սույն օրենքի իմաստով անհատույց ստացված ակտիվները եկամուտ են համարվում այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ դրանք ճանաչվում են որպես ծախս կամ կորուստ՝ անկախ այդ ծախսը կամ կորուստը համախառն եկամտից նվազեցնելու հանգամանքից:

(փոփ. 29.12.00 ՅՕ-128)

Հոդված 25. Հարկատուի գործունեությունից վնասները

1. Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է հարկատուի մոտ նախորդ տարիներին առաջացած վնասների չափով: Հարկատուի գործունեությունից վնասը սույն օրենքով սահմանված նվազեցումների գերազանցումն է համախառն եկամտի նկատմամբ:

2. Սույն նվազեցման կիրառման նպատակով հաշվետու եւ նախորդող տարիներին հարկատուի գործունեությունից վնաս ունենալու դեպքում այն փոխանցվում է վնասի ստացման տարվան հաջորդող 5 տարիներ*:

Սույն սահմանափակումը չի տարածվում բանկերի վրա:

(փոփ. եւ լրաց. 29.12.00 ՅՕ-128)

Հոդված 26. Շահաբաժինները

Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է հարկատուի ստացած շահաբաժինների գումարի չափով, բացառությամբ սույն օրենքի 56 հոդվածի 2-րդ կետով սահմանված դեպքի:

Սույն օրենքի իմաստով՝ շահաբաժին է համարվում այլ իրավաբանական անձի կանոնադրական հիմնադրամում կամ իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող ձեռնարկությունում մասնակցությունից (բաժնետոմսից, բաժնեմասից, փայաբաժնից) ստացված եկամուտը:

Հոդված 27. Հետ գնված մասնակցության իրացումը

Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է հարկատուի կողմից հետ գնված իր բաժնետոմսերի, բաժնեմասերի կամ փայաբաժինների իրացման եւ հաշվեկշռային արժեքի դրական տարբերության չափով, եթե տվյալ բաժնետոմսերը, բաժնեմասերը կամ փայաբաժինները հետ են գնվել օրենքի պահանջի ուժով:

Հոդված 28. Լուծարվող իրավաբանական անձից ստացված մնացորդային գույքը

Իրավաբանական անձի լուծարման դեպքում հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է հարկատուի բաժնետոմսերի (փայերի) դիմաց ստացված մնացորդային գույքի գումարի եւ բաժնեմասի հաշվեկշռային արժեքի դրական տարբերության չափով:

Հոդված 29. Սեփականաշնորհման սերտիֆիկատների անվանական եւ ձեռքբերման արժեքների տարբերությունը

Հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է հարկատուի կողմից սեփականաշնորհման սերտիֆիկատների ձեռքբերման եւ սեփականաշնորհմանը մասնակցելու նպատակով ներդրման արժեքների, իսկ ինվեստիցիոն ֆոնդերում ներդրման դեպքերում՝ դրանց անվանական եւ ձեռքբերման (հաշվեկշռային) արժեքների տարբերության չափով:

Հոդված 30. Հարկման նպատակով բանկերի համախառն եկամտի նվազեցումները

Հարկման նպատակով բանկերի համախառն եկամուտը, ի լրումն սույն օրենքի 10-29 հոդվածներով սահմանված նվազեցումների, նվազեցվում է նաեւ՝

ա) բանկի տրամադրած վարկերի, ինվեստիցիոն արժեթղթերի, դիբիտորական պարտքերի, հնարավոր կորուստների պահուստներին ուղղված գումարների չափով՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած մարմնի եւ Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի համատեղ սահմանած կարգով.

բ) հաճախորդների բանկային ավանդների վրա հաշվեգրված տոկոսների չափով.

գ) բանկի պարտքի հանձնառության (պարտատոմսերի, դեպոզիտային եւ ավանդային հավաստագրերի՝ ներառյալ սերտիֆիկատները եւ մուրհակները) գծով հաշվեգրված տոկոսների, այդ թվում՝ պարտքի հանձնառության արժեթղթերի իրացման գների եւ դրանց անվանական արժեքների բացասական տարբերության (դիսկոնտ) գումարների չափով.

դ) ծառայությունների եւ թղթակցային հարաբերությունների դիմաց բանկի վճարած միջնորդական վճարների, այդ թվում՝ հաճախորդների հաշվարկային-դրամարկղային սպասարկման, նրանց հաշվարկային, ընթացիկ եւ այլ հաշիվների վարման ծախսերի, մյուս բանկերին հաշվարկային-դրամարկղային սպասարկման դիմաց վճարի եւ համանման այլ ծախսերի չափով.

ե) կանխիկ դրամի, չեկերի, վճարային այլ փաստաթղթերի տեղափոխման (ինկասացիա) դիմաց, ինչպես նաեւ արժեքների փաթեթավորման, այդ թվում՝ կանխիկ դրամի համալրման, բանկին կամ նրա հաճախորդներին պատկանող արժեքների տեղափոխման, պահպանման եւ առաքման ծախսերի չափով.

զ) հաշվարկադրամարկղային եւ հաշվողական կենտրոնների ծառայությունների վճարումների չափով.

է) բանկի գործունեությունն ապահովելու համար անհրաժեշտ վճարային միջոցներ (պլաստիկային քարտեր, ճանապարհային չեկեր եւ այլն) պատրաստելու, թողարկելու, ի պահ ընդունելու եւ ներդնելու հետ կապված ծախսերի չափով.

ը) բաժնետոմսեր, պարտատոմսեր, ավանդային հավաստագրեր (սերտիֆիկատներ), պարտքի այլ հանձնառություններ եւ ֆինանսական շուկայում շրջանառության մեջ գտնվող այլ արժեթղթեր թողարկելու հետ կապված ծախսերի (թողարկման ազդագրերի նախապատրաստման, արժեթղթերի ձեւաթղթերի ձեռքբերման, տպագրման ծախսեր, արժեթղթերի տարածման դիմաց միջնորդական վարձատրությունների վճարումներ եւ այլն) չափով.

թ) կեղծ թղթադրամների եւ վճարային փաստաթղթերի պատճառով բանկի կրած կորուստների չափով:

Հոդված 31. Հարկման նպատակով ապահովագրական ընկերությունների համախառն եկամտի նվազեցումները

Հարկման նպատակով ապահովագրական ընկերությունների համախառն եկամուտը, ի լրումն սույն օրենքի 10-29 հոդվածներով սահմանված նվազեցումների, նվազեցվում է նաեւ՝

ա) ապահովագրական (վերաապահովագրական) հատուցումների վճարումների չափով.

բ) վերաապահովագրության փոխանցված ապահովավճարների չափով.

գ) կանխարգելիչ միջոցառումների պահուստների մասհանումների, ապահովագրողներին կամ ապահովադիրներին պատկանող արժեքների տեղափոխման, պահպանման կամ առաքման ծախսերի չափով.

դ) ապահովագրական պահուստներին մասհանումների չափով.

ե) ապահովագրական գործակալներին եւ բրոքերներին վճարված կոմիսիոն վարձատրության չափով.

զ) հաշվարկադրամարկղային եւ հաշվողական կենտրոնների ծառայությունների վճարումների չափով.

է) ապահովագրական ընկերությունների գործունեության ապահովման համար անհրաժեշտ վճարային միջոցների (ճանապարհային չեկեր, պլաստիկ քարտեր եւ այլն) պատրաստման, թողարկման, ի պահ ընդունման եւ ներդրման հետ կապված ծախսերի չափով:

(փոփ. 30.12.98 ՀՕ-269)

Հոդված 32. Համախառն եկամտից ծախսերի գծով նվազեցումների իրականացումը

1. Արտադրանքի արտադրության եւ ծառայությունների մատուցման հետ անմիջականորեն կապված ծախսերի (նյութական, աշխատանքի վարձատրության, սոցիալական ապահովագրության եւ այլն) չափով համախառն եկամտից նվազեցումները կատարվում են տվյալ արտադրանքի եւ ծառայությունների իրացման համապատասխան:
2. Առեւտրական գործունեություն իրականացնող հարկատուների մոտ ապրանքների ձեռքբերման արժեքի չափով համախառն եկամտից նվազեցումները կատարվում են այդ ապրանքների իրացման համապատասխան:
3. Սույն հոդվածի 1-ին եւ 2-րդ կետերով չնախատեսված ակտիվների (հիմնական միջոցների եւ այլ ակտիվների) մնացորդային արժեքի չափով համախառն եկամտից նվազեցումները կատարվում են դրանց իրացման համապատասխան:
4. Հարկատուի գործունեության հետ կապված վարչական ծախսերի (կառավարման ապարատի աշխատավարձ, սոցիալական ապահովագրություն, գործուղումներ, նյութական եւ տրանսպորտային սպասարկում, կառավարման տեխնիկական միջոցների եւ վարչական նշանակության հիմնական միջոցների պահպանում եւ շահագործում, ներկայացուցչական, դատական, աուդիտորական, խորհրդատվական եւ տեղեկատվական ծառայություններ, կադրերի պատրաստում եւ վերապատրաստում եւ այլն), արտադրանքի եւ ծառայությունների իրացման հետ կապված ծախսերի (փաթեթավորում, պահպանում, բեռնում, տեղափոխում, ուղեկցում, գովազդ, մարքեթինգ եւ այլն) եւ ոչ արտադրական այլ ծախսերի (գյուտարարական եւ ռացիոնալիզատորական, գիտահետազոտական, նախագծային եւ փորձակոնստրուկտորական աշխատանքներ եւ այլն) չափով համախառն եկամտից նվազեցումները կատարվում են այն տարվա ընթացքում, որին դրանք վերաբերում են:
5. Հարկատուի ֆինանսական գործունեության հետ կապված ծախսերի (վարկերի եւ այլ փոխառությունների տոկոսներ, գույքի երկարատեւ վարձակալության դիմաց տոկոսներ եւ այլն) չափով համախառն եկամտից նվազեցումները կատարվում են այն տարվա ընթացքում, որին դրանք վերաբերում են:
6. Նախորդ տարիներում ավել ցույց տրված եկամտի (պակաս ցույց տրված նվազեցումների) չափով համախառն եկամտից նվազեցումները կատարվում են հայտնաբերված տարվա ընթացքում:

(փոփ. 30.12.98 ՉՕ-269)

ԳԼՈՒԽ V.

ՇԱՀՈՒՔԱԽԱՐԿԻ ԴՐՈՒՅՔԱԶԱՓԵՐԸ

Հոդված 33. Ռեզիդենտների շահութահարկի դրույքաչափերը

1. Շահութահարկի գումարը հարկվող շահույթի նկատմամբ հաշվարկվում է 20 տոկոս դրույքաչափով:

(փոփ. 29.12.00 ՉՕ-128)

2. (Ուժը կորցրել է 29.12.00 ՉՕ-128):

Հոդված 34. Շահութահարկի հաստատագրված վճարները

Առանձին վճարողների, նրանց խմբերի, գործունեության տեսակների համար օրենքով կարող են սահմանվել շահութահարկին փոխարինող հաստատագրված վճարներ:

Հոդված 35. (Ուժը կորցրել է 29.12.00 ՉՕ-128)

ԳԼՈՒԽ VI.

ՇԱՐՈՒԹԱՅԱՐԿԻ ԱՐՏՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հոդված 36. Գյուղատնտեսական արտադրանքի իրացումից ստացվող եկամուտը

1. Շահութահարկի վճարումից ազատվում են գյուղատնտեսական արտադրանքի արտադրությամբ զբաղված հարկատուները՝ իրենց կողմից գյուղատնտեսական արտադրանքի իրացումից ստացված եկամտի, ինչպես նաև հիմնական միջոցների եւ այլ ակտիվների իրացումից ստացված եւ այլ եկամուտների մասով, եթե վերջիններիս տեսակարար կշիռը համախառն եկամտի մեջ չի գերազանցում տասը տոկոսը:

2. Սույն հոդվածի իմաստով՝ գյուղատնտեսական արտադրանք են համարվում կենդանիների կամ բույսերի կենսաբանական վերափոխման միջոցով վերջնական կամ միջանկյալ սպառման համար ստացվող՝

- հացահատիկային եւ հացահատիկալոռային մշակաբույսերը.
  - տեխնիկական մշակաբույսերը.
  - պալարապտուղային, բանջարային, բոստանային մշակաբույսերը եւ փակ գրունտի արտադրանքը.
  - դաշտային մշակման կերային մշակաբույսերը.
  - կերարտադրության այլ արտադրանքը.
  - պարտեզների, խաղողի այգիների, բազմամյա տնկիների եւ ծաղկաբուծության արտադրանքը.
  - ծառերի եւ թփերի սերմերը, պտուղներում եղած սերմերը.
  - ծառերի եւ թփերի սածիլները.
  - ծառերի եւ թփերի տնկիները.
  - անասնաբուծության արտադրանքը.
  - խոզաբուծության արտադրանքը.
  - ոչխարաբուծության եւ այծաբուծության արտադրանքը.
  - թռչնաբուծության արտադրանքը.
  - ձիաբուծության, էշաբուծության եւ ջորիաբուծության արտադրանքը.
  - եղջերվաբուծության եւ ուղտաբուծության արտադրանքը.
  - ճագարաբուծության, մորթատու գազանաբուծության եւ որսորդական տնտեսության արտադրանքը.
  - ձկնաբուծության, մեղվաբուծության, շերամաբուծության, արհեստական սերմնավորման արտադրանքը:
3. Գյուղատնտեսական արտադրանքի գծով ստացված եկամտի ճշգրիտ հաշվարկման անհնարինության դեպքում այն հաշվարկվում է հիմնվելով Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաստատված կադաստրային զուտ եկամտի տվյալների վրա:

(փոփ. 30.12.98 ՅՕ-269)

4. (Ուժը կորցրել է 29.12.00 ՅՕ-128)

Հոդված 37. (Ուժը կորցրել է 29.12.00 ՅՕ-128)

Հոդված 38. Հաշմանդամներին տրվող վճարումները

Հարկատուի հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է հարկատուի մոտ վարձու աշխատող յուրաքանչյուր հաշմանդամի համար հաշվարկված աշխատավարձի եւ դրան հավասարեցված այլ վճարումների 150 տոկոսի չափով:

Հոդված 39. Օտարերկրյա ներդրումներով ձեռնարկությունները

1. Եթե օտարերկրյա ներդրումներով ռեզիդենտի (բացառությամբ բանկերի) կանոնադրական կապիտալում օտարերկրյա ներդրողների փաստացի կատարած ներդրման ընդհանուր արժեքը 1998 թվականի հունվարի 1-ից հետո կազմում է առնվազն 500 մլն դրամ, ապա տվյալ ռեզիդենտի շահութահարկի գումարը նվազեցվում է՝

Ռեզիդենտի կանոնադրական կապիտալում օտարերկրյա ներդրման սահմանված չափաքանակը լրանալու տարեթիվը	Օտարերկրյա ներդրումներով ռեզիդենտի շահութահարկի նվազեցման չափը ըստ տարիների	
	100 տոկոսով	50 տոկոսով
1998	1999 եւ 2000 թ.	2001- 2008թ. ներառյալ
1999	2000 եւ 2001 թ.	2002- 2009թ. ներառյալ
2000	2001 եւ 2002 թ.	2003- 2008թ. ներառյալ
2001	2002 եւ 2003 թ.	2004- 2007թ. ներառյալ
2002	2003 եւ 2004 թ.	2005- 2006թ. ներառյալ
2003	2004 եւ 2005 թ.	
2004	2005 եւ 2006 թ.	
2005	2006 եւ 2007 թ.	
2006	2007 եւ 2008 թ.	
2007	2008 եւ 2009 թ.	

Սույն կետով սահմանված արտոնության ժամկետում հարկատուի լուծարման դեպքում շահութահարկի գումարն այդ արտոնության ժամանակաշրջանի համար հաշվարկվում է լրիվ չափով՝ գործունեության ամբողջ ժամանակաշրջանի համար:

Սույն հոդվածի կիրառման նպատակով՝

ա) ներդրում է համարվում հարկատուի կանոնադրական կապիտալի ձեւավորմանն ուղղված ակտիվների ներհոսքը եւ (կամ) պարտավորությունների նվազումը, ինչպես նաեւ պետական գույքի սեփականաշնորհումը (մասնավորեցումը):

բ) գույքային ներդրումները ենթակա են պետական գրանցման եւ (կամ) նոտարական վավերացման եւ (կամ) անկախ փորձագիտական եզրակացության օրենքով սահմանված կարգով:

Սույն հոդվածով նախատեսված արտոնությունը չի տարածվում ոչ նյութական ակտիվներով ներդրումների վրա:

2. Մինչեւ 1998 թվականի հունվարի 1-ը օտարերկրյա ներդրումներով ձեռնարկություններին եւ բանկերին շահութահարկի գծով օրենքով կամ այլ իրավական ակտով արտոնություններ տրված լինելու դեպքում մինչեւ տվյալ օրենքով կամ այլ իրավական ակտով դրանց համար սահմանված ժամկետի ավարտը

հարկատու, իր հայեցողությամբ, հարկային տեսչության մարմիններ ներկայացվող հայտարարության հիման վրա, կարող է օգտվել սույն հոդվածի 1-ին կետով սահմանված արտոնությունից:

(փոփ. 23.05.98 ՅՕ-216, լրաց. 27.12.01 ՅՕ-286)

Չորված 40. (Ուժը կորցրել է 29.12.00 ՅՕ-128)

Չորված 40 1. Մինչև 2006 թվականի հունվարի 1-ն իրականացված խմելու եւ ոռոգման ջրի մատակարարման, կեղտաջրերի հեռացման եւ մաքրման գծով բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների (գործարքների), ինչպես նաեւ «Գնումների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքին համապատասխան, պետական գնումների շրջանակներում ապրանքների մատակարարման եւ ծառայությունների մատուցման գծով շահութահարկի վճարման ժամկետը հետաձգվում է մինչև դրանց իրացման դիմաց վճարման հաշվետու ժամանակաշրջանը:

(լրաց. 27.12.01 ՅՕ-286)

Չորված 41. Առանձին օրենքներով հարկային արտոնությունների սահմանումը

Օրենքով կարող են սահմանվել շահութահարկից ազատվելու եւ Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսդրությամբ նախատեսված այլ արտոնություններ:

ԳԼՈՒԽ VII.

ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ

Չորված 42. Հաշվեգրման եղանակով հաշվառումը

Հարկվող օբյեկտը որոշելիս եկամուտների եւ ծախսերի հաշվառումն իրականացվում է հաշվեգրման եղանակով:

Հաշվեգրման եղանակով հաշվառման դեպքում հարկատու եկամուտների եւ ծախսերի հաշվառումն իրականացնում է, համապատասխանաբար ելնելով հարկատուի կողմից այդ եկամուտների ստացման իրավունքը ձեռք բերելու կամ դրանց համար այդ ծախսերը ճանաչելու պահից, անկախ եկամտի փաստացի ստացման, կամ վճարումների իրականացման ժամկետից:

Չորված 43. Հաշվեգրման եղանակով եկամուտների հաշվառման առանձնահատկությունները

Հաշվեգրման եղանակով եկամուտները հաշվառելիս հարկատու հաշվի է առնում հետեւյալ առանձնահատկությունները՝

ա) եկամտի ստացման իրավունքը համարվում է ձեռք բերված, եթե համապատասխան գումարը ենթակա է հարկատուին անվերապահ վճարման (հատուցման), կամ հարկատու կատարել է գործարքից կամ պայմանագրից բխող պարտավորությունները, եթե նույնիսկ այդ իրավունքի բավարարման պահը հետաձգվել է, կամ վճարումներն իրականացվում են մասնաւոր:

բ) հարկատուի կողմից ծառայություններ մատուցելու դեպքում նշված իրավունքը համարվում է ձեռք բերված գործարքից բխող ծառայությունների մատուցումն ավարտելու (այդ թվում նաեւ՝ ըստ փուլերի) պահից:

գ) տոկոսների տեսքով կամ գույքը վարձակալության տալու դիմաց եկամուտներ ստանալու դեպքում եկամտի ստացման իրավունքը համարվում է ձեռք բերված՝ պարտքի կամ վարձակալական պայմանագրի ժամկետը լրանալու պահից: Եթե պարտքը կամ վարձակալության պայմանագրի ժամկետը ներառում է մի քանի հաշվետու ժամանակաշրջան, ապա հաշվետու ժամանակաշրջանում եկամուտը բաշխվում է դրա հաշվեգրմանը համապատասխան:

ԳԼՈՒԽ VIII.

ՀԱՐԿԻ ՀԱՇՎԱՐԿՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ԵՎ ԿՃԱՐՄԱՆ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ

Հոդված 44. Շահութահարկի գումարի որոշումը

1. Հարկատուները շահութահարկի գումարները որոշում են յուրաքանչյուր տարվա արդյունքներով՝ սույն սույն օրենքի V գլխով սահմանված դրույթաչափերով:
2. Շահութահարկի հաշվարկման նպատակով «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 22 հոդվածով նախատեսված դեպքերում հարկային տեսչության մարմինն օգտվում է նույն հոդվածի երկրորդ մասով սահմանված իրավունքից:

Հոդված 45. Կենտրոնական կարգով շահութահարկի վճարումը

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը կարող է սահմանել այն ձեռնարկությունների ցանկը, որոնց թույլատրվում է շահութահարկի հաշվարկումը, հաշվարկների ներկայացումը եւ վճարումը կատարել կենտրոնական կարգով:

Հոդված 46. Շահութահարկի հաշվարկների եւ հաշվապահական (ֆինանսական) հաշվետվությունների ներկայացումը

1. Շահութահարկ վճարողները իրենց հաշվառման վայրի հարկային տեսչության մարմինն յուրաքանչյուր տարվա արդյունքներով ներկայացնում են շահութահարկի հաշվարկներ, ինչպես նաեւ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված ձեւերով հաշվապահական (ֆինանսական) հաշվետվություններ՝ մինչեւ հաշվետու տարվան հաջորդող տարվա ապրիլի 15-ը:
2. Շահութահարկի հաշվարկների եւ հաշվապահական (ֆինանսական) հաշվետվությունների ներկայացման ժամկետի մեջ ներառվում է նաեւ սույն հոդվածում նշված օրը, իսկ եթե դա համընկնում է ոչ աշխատանքային օրվա հետ, ապա ներկայացման ժամկետը տեղափոխվում է այն օրվան հաջորդող առաջին աշխատանքային օրը:
3. Շահութահարկի հաշվարկ չեն լրացնում (եւ չեն ներկայացնում)
  - ա) գյուղատնտեսական արտադրանքի արտադրությամբ (հիմնականում) զբաղված հարկատուները, եթե հիմնական միջոցների եւ այլ ակտիվների իրացումից ստացված եւ այլ եկամուտների տեսակարար կշիռը համախառն եկամտի մեջ չի գերազանցում տասը տոկոսը.
  - բ) ոչ առեւտրային կազմակերպությունները, եթե ստացված միջոցները բացառապես սույն օրենքի 8 հոդվածի համաձայն եկամուտ չեն համարվում.
  - գ) միայն հաստատագրված վճարով հարկվող գործունեություն իրականացնող եւ (կամ) միայն պարզեցված հարկ վճարող հանդիսացող հարկատուները:

(լրաց. 29.12.00 ՀՕ-128)

Հոդված 47. Ուեզիդենտների շահութահարկի կանխավճարները

1. Տարվա ընթացքում հարկատուն պարտավոր է կատարել շահութահարկի կանխավճարներ՝ սույն հոդվածով սահմանված կարգով:
2. Կանխավճարների մուծումները կատարվում են յուրաքանչյուր ամիս, նախորդ տարվա շահութահարկի փաստացի գումարի մեկ տասնվեցերորդի չափով՝ տվյալ ամսվա քսանհինգից (իսկ եթե դա համընկնում է ոչ աշխատանքային օրվա հետ, այդ օրվան հաջորդող առաջին աշխատանքային օրվանից) ոչ ուշ:

Սահմանված ժամկետներում կանխավճարային մուծումներ չկատարելու դեպքում հարկային տեսչության մարմիններն այդ կանխավճարային գումարների եւ դրանց գծով հաշվարկված տույժերի վերաբերյալ պահանջներ են ներկայացնում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

3. Նոր հիմնադրված հարկատու կարող է շահութահարկի կանխավճարներ չկատարել մինչև հաջորդ տարվա ապրիլի 25-ը՝ այդ մասին նախօրոք հայտնելով հարկային տեսչության մարմնին:

4. Այն հարկատուն, որը նախորդ տարում հարկվող շահույթ չի ունեցել, կամ որի նախորդ տարվա շահութահարկի գումարը չի գերազանցել 500 հազար դրամը, կարող է շահութահարկի հաշվարկը ներկայացնելուց հետո շահութահարկի կանխավճարներ չկատարել:

5. Մինչև նախորդ տարվա փաստացի շահութահարկի գումարի հաշվարկումը, հարկատուն շահութահարկի կանխավճարները յուրաքանչյուր անգամ կատարում է նախորդ վերջին կանխավճարի գումարից ոչ պակաս չափով:

Նախորդ տարվա փաստացի շահութահարկի գումարները հայտնի դառնալուց հետո շահութահարկի հաշվարկի ներկայացմանը հաջորդող առաջին կանխավճարային մուծման ժամանակ կատարվում է մինչև հաշվարկի ներկայացումը տվյալ տարվա ընթացքում կատարված կանխավճարների գումարների ճշտում՝ տարվա սկզբից աճող հանրագումարով եւ սույն հոդվածի 2-րդ կետում նշված չափերով:

6. Նախորդ տարվա նկատմամբ ընթացիկ տարվա հարկվող շահույթը պակաս նախատեսելու դեպքում հարկատուն ամսական կանխավճարի մեծությունը որոշում է ինքնուրույն՝ շահութահարկի հաշվարկների ներկայացման ժամկետից ոչ ուշ՝ այդ մասին գրավոր հայտնելով հարկային տեսչության մարմնիններին: Կանխավճարի տարեկան հանրագումարը տվյալ տարվա փաստացի շահութահարկի 75 տոկոսից պակաս լինելու դեպքում հարկատուն վճարում է տույժ՝ փաստացի ստացված շահութահարկի մեկ տասնվեցերորդի եւ տվյալ ամսվա փաստացի կատարված կանխավճարի տարբերության գումարի նկատմամբ՝ կանխավճարի վճարման համար սույն օրենքի 47 հոդվածի 2-րդ կետով սահմանված օրվանից մինչև հարկային տեսչության մարմնին փաստացի շահութահարկի գումարը հայտնի դառնալու (շահութահարկի հաշվարկը ներկայացնելու օրը):

7. Հաշվետու տարվա ավարտից հետո հարկատուն, ելնելով հաշվարկված հարկվող շահույթից, հաշվարկում է շահութահարկի գումարը՝ դրան հաշվանցելով տվյալ հաշվետու տարվա համար կատարված կանխավճարների գումարները:

8. Եթե հաշվետու տարվա փաստացի շահութահարկի գումարը պակաս է տվյալ տարվա համար կատարված կանխավճարների հանրագումարից, ապա դրանց տարբերությունը ենթակա է վերադարձման «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 33 հոդվածի համաձայն: Այս դեպքում կանխավճարների գումարների նկատմամբ հաշվարկված տույժերի հաշվարկը դադարեցվում է հարկային տեսչության մարմնին փաստացի շահութահարկի գումարը հայտնի դառնալու (շահութահարկի հաշվարկը ներկայացնելու) օրը, բայց ապրիլի 25-ից ոչ ուշ: Կանխավճարի վճարների նկատմամբ հաշվարկված տույժերի գումարները վերահաշվարկման կամ վերադարձման ենթակա չեն:

9. Եթե կատարված կանխավճարների հանրագումարը պակաս է տվյալ հաշվետու տարվա փաստացի շահութահարկի գումարից, ապա վերահաշվարկ է կատարվում միայն շահութահարկի գծով, եւ հարկատուն պարտավոր է առաջացած տարբերությունը վճարել պետական բյուջե: Այս դեպքում կանխավճարների գծով տույժերի հաշվարկը դադարեցվում է հարկային տեսչության մարմնին փաստացի շահութահարկի գումարը հայտնի դառնալու (շահութահարկի հաշվարկը ներկայացնելու) օրը: Շահութահարկի գումարի վճարումն ուշացնելու համար տույժերի հաշվարկը սկսվում է ապրիլի 25-ից՝ շահութահարկի գումարի չվճարված մասի նկատմամբ, «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 23 հոդվածով նախատեսված չափերով:

(լրաց. 30.12.98 ՉՕ-269, փոփ. 29.12.00 ՉՕ-128)

Հոդված 48. Անվճարունակ ճանաչելու գործընթացում գտնվող հարկատուի կողմից շահութահարկի վճարման առանձնահատկությունները

1. Բանկերի անվճարունակությունը կարգավորող օրենսդրության համաձայն՝ բանկը լուծարելու եւ լուծարային կառավարիչ նշանակելու մասին դատարանի որոշումն ուժի մեջ է մտնելու օրվանից հարկատու բանկը շահութահարկի վճարումները կասեցնում է մինչև պարտատերերի պահանջները բավարարելու վերաբերյալ օրենքով սահմանված հերթականությանը համապատասխան՝ պետական բյուջեի պահանջները բավարարելու հերթի հասնելը:

2. Կազմակերպությունների անվճարունակությունը կարգավորող օրենսդրության համաձայն հարկատուին անվճարունակ ճանաչելու մասին դատարանի որոշումն ուժի մեջ մտնելու պահից շահութահարկի վճարումները կասեցվում են մինչև պարտատերերի պահանջները բավարարելու վերաբերյալ օրենքով

սահմանված հերթականությանը համապատասխան՝ պետական բյուջեի պահանջները բավարարելու հերթի հասնելը:

(փոփ. 29.12.00 ՅՕ-128)

Հոդված 49. Լուծարման գործընթացում գտնվող հարկատուի կողմից շահութահարկի վճարման առանձնահատկությունները

Առանց անվճարունակության ընթացակարգ անցնելու լուծարվող հարկատուի շահութահարկի վճարումները կասեցվում են լուծարման մասին որոշումն ուժի մեջ մտնելու օրվանից մինչև պարտատերերի պահանջները բավարարելու վերաբերյալ օրենքով սահմանված հերթականությանը համապատասխան՝ պետական բյուջեի պահանջները բավարարելու հերթի հասնելը:

Հոդված 50. Շահութահարկի գումարի վճարումը

Հարկատուն պարտավոր է շահութահարկի գումարը վճարել պետական բյուջե մինչև տվյալ տարվան հաջորդող տարվա ապրիլի 25-ը ներառյալ:

Հոդված 51. Շահութահարկի հաշվարկների ճշտումը

Նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանների համար ներկայացված շահութահարկի հաշվարկներում հարկատուի կողմից սխալներ հայտնաբերվելու դեպքում (որոնք չեն բխում հաշվապահական հաշվառման մեջ տրվող գրանցումներից) հարկատուն կարող է հարկային տեսչության մարմիններին ներկայացնել ճշտված հաշվարկ, որի հիման վրա օրենքով սահմանված կարգով կատարվում է այդ ժամանակաշրջանի համար հարկային պարտավորությունների վերահաշվարկ:

Հոդված 52. Օտարերկրյա պետություններում ստացված եկամտից վճարված շահութահարկի գումարի հաշվանցումը

Հայաստանի Հանրապետությունում հարկատուի եկամտի գումարից գանձվող շահութահարկը նվազեցվում է շահութահարկի այն գումարի չափով, որը գանձվել է ռեզիդենտներից օտարերկրյա պետություններում նրանց օրենսդրությանը համապատասխան: Ընդ որում, նվազեցվող շահութահարկի գումարը չի կարող գերազանցել օտարերկրյա պետություններում ստացված եկամտից՝ սույն օրենքին համապատասխան Հայաստանի Հանրապետությունում վճարման ենթակա շահութահարկի գումարը:

Երբ սույն հոդվածի առաջին մասի համաձայն նվազեցման ենթակա գումարը գերազանցում է տվյալ հաշվետու ժամանակաշրջանի արդյունքներով առաջացած շահութահարկի պարտավորությունը, ապա գերազանցող գումարը նվազեցվում է հարկատուի հաջորդ տարիների շահութահարկի գումարից:

(լրաց. 29.12.00 ՅՕ-128)

ԲԱԺԻՆ 2.

ՈՉ ՌԵԶԻԴԵՆՏԻ ՀԱՐԿՈՒՄԸ

ԳԼՈՒԽ IX.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 53. Հայաստանյան աղբյուրներից ստացված եկամուտները

1. Սույն օրենքի իմաստով՝ հայաստանյան աղբյուրներից ստացված եկամուտներ են համարվում՝

ա) Հայաստանի Հանրապետության տարածքում ոչ ռեզիդենտի իրականացրած ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամուտները.

բ) ոչ ռեզիդենտի՝ ռեզիդենտից կամ ոչ ռեզիդենտից ստացված պասիվ եկամուտները.

գ) Հայաստանի Հանրապետության տարածքում ոչ ռեզիդենտի ստացած այլ եկամուտները:

2. Հայաստանի Հանրապետության տարածքում ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված եկամուտներ են համարվում, մասնավորապես՝

ա) Հայաստանի Հանրապետությունում արտադրանքի, ապրանքների իրացումից եւ ծառայությունների մատուցումից ստացված եկամուտը՝ անկախ վճարման վայրից.

բ) Հայաստանի Հանրապետությունում միջնորդական գործունեությունից ստացված եկամուտը.

գ) կառավարման, ֆինանսական եւ ապահովագրական ծառայություններից ստացված եկամուտները, եթե դրանք համարվում են ծախս՝ վճարող ստորաբաժանման կամ վայրի համար:

3. Պասիվ եկամուտներ են համարվում՝ ոչ ռեզիդենտի կողմից իր գույքի կամ այլ ակտիվների ներդրմամբ (տրամադրելով) Հայաստանի Հանրապետության տարածքում բացառապես այլ անձանց գործունեությունից ստացված եկամուտները, այսինքն՝

ա) շահաբաժինները.

բ) տոկոսները.

գ) ռոյալթիները.

դ) Հայաստանում գտնվող գույքը վարձակալության տալուց ստացված եկամուտը.

ե) Հայաստանում գտնվող գույքի եւ այլ ակտիվների օտարումից ստացված գույքի արժեքի եւ այլ ակտիվների հավելաճը.

զ) այլ պասիվ եկամուտները:

4. Այլ եկամուտներ են համարվում սույն հոդվածի նախորդ կետերում չնշված եկամուտները, որոնք մասնավորապես ստացված են՝

ա) կառավարման ծառայությունների դիմաց.

բ) գույքը արդյունավետ օգտագործելու կամ տրամադրված իրավունքներից արդյունավետ օգտվելու համար անհրաժեշտ օգնություն ցույց տալու դիմաց.

գ) սարքավորումների, հոսքագծերի, մեխանիզմների եւ հարմարանքների տեղակայման եւ շահագործման համար անհրաժեշտ օգնություն ցույց տալու դիմաց.

դ) ապահովագրության հետեւանքով ստացված ապահովագրական վճարներից, եթե այլ բան չի նախատեսված Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ, ինչպես նաեւ ապահովագրական հատուցումներից.

ե) ցանկացած գիտական, արդյունաբերական կամ առեւտրային նախագծի, պլանի, պրոցեսի կամ համատեղ ձեռնարկի ղեկավարումն իրականացնելու հետ կապված խորհրդատվությունների, օգնության եւ այլ ծառայությունների դիմաց.

զ) օտարերկրյա ընկերության կողմից իր դուստր ձեռնարկությանը մատուցված ծառայությունների եւ խորհրդատվությունների դիմաց՝ կապված վերջինիս կողմից Հայաստանի Հանրապետությունում ծավալած ձեռնարկատիրական գործունեության հետ, ինչպես նաեւ ոչ ռեզիդենտի գլխավոր գրասենյակի կողմից իր ստորաբաժանման օգտին տրամադրված խորհրդատվությունների եւ այլ ծառայությունների դիմաց.

է) բեռների փոխադրման (ֆրախտի) դիմաց.

ը) ձեռնարկությունների հետ առեւտրական միջնորդության պայմաններով ապրանքներն օտարերկրյա պետություններից ներկրելու եւ Հայաստանի Հանրապետությունում իրացնելու դիմաց: Ընդ որում, այս դեպքում, հայաստանյան աղբյուրներից ստացված եկամուտ է համարվում ոչ ռեզիդենտին վճարած՝ նրա կողմից նշանակված իրացման եւ ավելի ձեռնուղ գնի (որով միջնորդ ձեռնարկությունը փաստորեն իրականացրել է իրացման համար մատակարարված ապրանքի վաճառքը) տարբերությունը կամ տարբերության ոչ ռեզիդենտին պատկանող մասը:

Հոդված 54. Ոչ ռեզիդենտի ստորաբաժանումը եւ գործունեության վայրը

1. Ոչ ռեզիդենտի ստորաբաժանումը Հայաստանի Հանրապետությունում պետական գրանցում ստացած ոչ ռեզիդենտի առանձնացված ստորաբաժանումն է:

2. Ոչ ռեզիդենտի գործունեության իրականացման վայրը Հայաստանի Հանրապետությունում առանձնացված ստորաբաժանում չունեցող ոչ ռեզիդենտի ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու փաստացի վայրն է:

Վայր կարող են համարվել, մասնավորապես, ոչ ռեզիդենտի՝ Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող գրասենյակը, գործակալությունը, գործարանը, ֆաբրիկան, արտադրամասը, հանքահորը, նավթի կամ գազի հորատանցքը, քարհանքը կամ բնական պաշարները հետախուզելու, արդյունահանելու եւ շահագործելու վայրը, պայմանագրով իրականացվող շինարարական, տեղակայման, մոնտաժային, կարգավորման, հավաքման, հետազոտման աշխատանքների, սարքավորումների սպասարկման, խորհրդատվական, այլ մասնագիտական ծառայություններ մատուցելու, այդ աշխատանքները վերահսկելու վայրը:

Ձեռնարկատիրական գործակալի միջոցով գործունեություն իրականացնելու դեպքում ոչ ռեզիդենտի գործունեության իրականացման վայր է համարվում ձեռնարկատիրական գործակալի գտնվելու վայրը:

3. Ձեռնարկատիրական գործակալը՝ ռեզիդենտ համարվող իրավաբանական անձը, իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող ձեռնարկությունը կամ ֆիզիկական անձը, որի գործունեությունը ոչ ռեզիդենտի կողմից վերահսկվում է հանձնարարության պայմանագրի, լիազորագրային կառավարման պայմանագրի կամ լիազորագրի հիման վրա կամ այլ ձևով, եւ որը ոչ ռեզիդենտի (լիազորող անձի) համար գործունեություն է իրականացնում մասնավորապես հետեւյալ նպատակների համար՝

ա) գնումներ կազմակերպելու, գնումներ կատարելու եւ այլ պայմանագրեր կնքելու.

բ) երրորդ անձանց հետ գործակալական պայմանագրային հարաբերություններ հաստատելու, լիազորող անձին պատկանող ապրանքները կանոնավոր ձեռով կուտակելու, պահեստավորելու եւ լիազորող անձի անունից այլ անձանց այդպիսի ապրանքներ առաքելու.

գ) առևտրական պայմանագրեր կնքելիս կամ գնման պատվերներ կատարելիս լիազորող անձին ներկայացնելու:

ԳԼՈՒԽ X.

ՈՉ ՌԵԶԻԴԵՆՏԻ ՀԱՐԿՎՈՂ ԸՆԴՈՒՅԹԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Հոդված 55. Հարկվող օբյեկտի որոշման առանձնահատկությունները

1. Սույն օրենքի իմաստով՝ արտաքին տնտեսական գործունեություն է համարվում բացառապես ոչ ռեզիդենտի անունից իրականացված, նրան պատկանող ապրանքները Հայաստանի Հանրապետություն ներկրելու հետ կապված (ապրանքների մաքսային փաստաթղթերի առկայության եւ տվյալ գործառնությունում ձեռնարկատիրական գործակալմիջնորդների բացակայության դեպքերում) գործունեությունը, որի դեպքում ռեզիդենտն ապրանքների սեփականատեր է դառնում մինչեւ Հայաստանի Հանրապետության պետական սահմանը հատնելը:

2. Ոչ ռեզիդենտի արտաքին տնտեսական գործունեությունից ստացած եկամուտը հարկման ենթակա չէ:

3. Եթե ոչ ռեզիդենտի եւ այլ անձի միջեւ ստեղծվում կամ սահմանվում են պայմաններ, որոնք տարբերվում են նույնանման գործառքներում սովորաբար առկա պայմաններից, ապա ցանկացած եկամտի նկատմամբ, որը կարող էր հաշվեգրել եկամուտները վճարող անձը, բայց ստեղծված պայմանների պատճառով չի հաշվեգրել, հարկային մարմինները կարող են իրականացնել հարկային ճշգրտում՝ հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

4. Եթե ոչ ռեզիդենտն իր գործունեությունն իրականացնում է ոչ միայն Հայաստանի Հանրապետությունում, այլեւ նրա սահմաններից դուրս, չվարելով առանձնացված հաշվառում, ինչը թույլ չի տալիս որոշել

ստորաբաժանման կամ վայրի միջոցով իրականացված գործունեությունից առաջացած հարկվող շահույթը, ապա այն կարող է որոշվել հաշվարկի հիման վրա՝ հարկատուի եւ հարկային տեսչության մարմնի միջեւ համաձայնեցված եղանակով: Համաձայնեցված եղանակը հիմք է ծառայում հարկվող շահույթը որոշելիս, քանի դեռ չկա դրա փոփոխման համար բավարար ծանրակշիռ պատճառ:

5. Հայաստանի Հանրապետությունում ստորաբաժանման կամ վայրի գործունեությունից ստացված հարկվող շահույթը կարող է որոշվել ոչ ռեզիդենտի համընդհանուր գործունեության հասույթում Հայաստանի Հանրապետությունում գործունեությունից ստացած ապրանքների (ծառայությունների) իրացումից ընդհանուր հասույթի տեսակարար կշռով, ինչպես նաեւ ոչ ռեզիդենտի համընդհանուր ծախսերում Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացված գործունեության հետ կապված ծախսերի տեսակարար կշռով կամ ոչ ռեզիդենտի համընդհանուր անձնակազմում Հայաստանի Հանրապետությունում զբաղված անձնակազմի տեսակարար կշռով:

6. Շահութահարկի հաշվարկման նպատակով, «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 22 հոդվածով նախատեսված դեպքերում, հարկային տեսչության մարմինն օգտվում է նույն հոդվածի երկրորդ մասով սահմանված իրավունքից:

Հոդված 56. Համախառն եկամտի նվազեցումը

1. Ստորաբաժանման կամ վայրի հարկվող շահույթը որոշելիս թույլատրվում է ոչ ռեզիդենտի կողմից Հայաստանի Հանրապետությունում իր ստորաբաժանման կամ վայրի նպատակների համար կատարված ծախսերի, Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացվող գործունեության կապակցությամբ կրած կորուստների չափով նվազեցում՝ սույն օրենքով սահմանված կարգով ներկայացված հայտարարագրի հիման վրա: Ընդ որում, թույլատրվում է փաստաթղթերով հիմնավորված ծախսերի եւ փաստացի կորուստների բաշխում ոչ ռեզիդենտի եւ Հայաստանի Հանրապետությունում նրա ստորաբաժանման կամ վայրի միջեւ: Բաշխված ծախսերը ներառում են, մասնավորապես, կառավարչական եւ ընդհանուր վարչական ծախսերը՝ կատարված ինչպես Հայաստանի Հանրապետությունում, այնպես էլ նրա սահմաններից դուրս:

2. Ստորաբաժանման հարկվող շահույթը որոշելիս նրա համախառն եկամուտը նվազեցվում է նաեւ սույն օրենքով սահմանված այլ նվազեցումների չափով, բացառությամբ սույն օրենքի 24, 25 եւ 26 հոդվածներով սահմանվածների:

3. Հարկային տեսչության մարմինը հայաստանյան աղբյուրներից ոչ ռեզիդենտի ստացած եկամուտները կարող է համարել որպես Հայաստանի Հանրապետությունում վայրի միջոցով ոչ ռեզիդենտի կողմից իրականացված ձեռնարկատիրական գործունեության արդյունք՝ հարկային տեսչության մարմիններին այդ ձեռնարկատիրական գործունեությունը հավաստող փաստաթղթեր ոչ ռեզիդենտի կողմից ներկայացնելու դեպքում:

ԳԼՈՒԽ XI.

ՈՉ ՌԵԶԻԴԵՆՏԻ ՇԱՀՈՒՔԱՀԱՐԿԻ ԴՊՈՒՅՐԱՅԱՓԻԵՐԸ, ՎՃԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ԵՎ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ

Հոդված 57. Ոչ ռեզիդենտի շահութահարկի դրույքաչափերը

1. Հայաստանի Հանրապետությունում ոչ ռեզիդենտի կողմից հայաստանյան աղբյուրներից ստացվող եկամուտների հարկումը կատարում է հարկային գործակալը՝ եկամտի վճարման աղբյուրի մոտ: Հայաստանյան աղբյուրներից ոչ ռեզիդենտի ստացած եկամտից վճարման աղբյուրի մոտ սույն օրենքի 64 հոդվածում սահմանված կարգով հարկային գործակալները շահութահարկը պահում (գանձում) են հետեւյալ չափերով՝

Եկամտի տեսակը	Շահութահարկի չափը տոկոսներով
ապահովագրական հատուցումներ, վերաապահովագրական վճարներ եւ փոխադրման (ֆրախտի) դիմաց ստացված եկամուտներ	5
շահաբաժիններ, տոկոսներ, ռոյալթիներ, գույքը վարձակալության տալուց ստացված եկամուտ, գույքի արժեքի հավելած եւ այլ պասիվ եկամուտներ (բացի փոխադրման (ֆրախտի) դիմաց ստացված եկամուտներից), ինչպես նաեւ այլ հայաստանյան աղբյուրներից ստացված եկամուտներ	10

Սույն կետի առաջին մասով սահմանված դրույթաչափով հայաստանյան աղբյուրներից ոչ ռեզիդենտի ստացած շահաբաժինները հարկվում են զրո դրույթաչափով, եթե միաժամանակ առկա են հետևյալ բոլոր պայմանները՝

ա) շահաբաժիններն ստացող ոչ ռեզիդենտն այդ եկամուտների մասով ենթակա չէ շահութահարկով հարկման այն երկրում, որի ռեզիդենտն է հանդիսանում:

բ) մասնակցությունը (բաժնետոմսը, բաժնեմասը, փայաբաժինը), որի դիմաց ստացվում են շահաբաժինները, ոչ ռեզիդենտին է պատկանել ոչ պակաս, քան երկու օրացուցային տարվա ընթացքում:

գ) շահաբաժիններ բաշխող ռեզիդենտի կանոնադրական կապիտալում շահաբաժիններ ստացող ոչ ռեզիդենտի մասնակցությունը շահաբաժինների բաշխմանն անմիջապես նախորդող երկու օրացուցային տարիների ընթացքում կազմել է ոչ պակաս, քան կանոնադրական կապիտալի 25 տոկոսը:

դ) շահաբաժիններ ստացող ոչ ռեզիդենտը հանդիսանում է դրանց փաստացի սեփականատերը:

ե) շահաբաժինները բաշխող կազմակերպությանն է ներկայացվում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով համապատասխան տարածքային հարկային մարմնի տեղեկանքն այն մասին, որ այդ եկամուտները ստացող ոչ ռեզիդենտը բավարարում է սույն մասի «ա» եւ «դ» ենթակետերով սահմանված պայմանները*:

2. Հարկային գործակալի նշված չափերով պահած (գանձած) գումարները համարվում են Հայաստանում ոչ ռեզիդենտի վճարած շահութահարկի վերջնական գումար, բացառությամբ այն դեպքի, երբ ոչ ռեզիդենտը Հայաստանի Հանրապետությունում գործունեություն է իրականացնում ստորաբաժանման կամ հարկային մարմնի կողմից ճանաչված վայրի միջոցով եւ այդ եկամուտը ստորաբաժանման կամ վայրի գործունեության արդյունք է:

3. Եկամտի վճարման աղբյուրի մոտ հարկի պահման (գանձման) հնարավորության բացակայության (այսինքն՝ հարկային գործակալի բացակայության) դեպքում Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջե շահութահարկի վճարման պարտավորությունը կրում է հայաստանյան աղբյուրներից եկամուտներ ստացող ոչ ռեզիդենտը՝ սույն օրենքի 60-63 հոդվածներով սահմանված կարգով եւ ժամկետներում:

(փոփ. 28.07.98 ՀՕ-243, լրաց. 29.12.00 ՀՕ-128, 27.12.01 ՀՕ-286)

Հոդված 58. Աղբյուրի մոտ շահութահարկի պահումից ազատվելը

Եթե հայաստանյան աղբյուրներից ոչ ռեզիդենտին վճարվող եկամուտները ստորաբաժանման գործունեության արդյունք են, ապա ստորաբաժանումը հարկային գործակալին ներկայացնում է Հայաստանի Հանրապետության համապատասխան հարկային տեսչության մարմնում հաստատված տեղեկանք՝ Հայաստանի Հանրապետության հարկային տեսչության մարմիններում հաշվառված լինելու եւ հարկատուի հաշվառման համար ունենալու մասին, եւ ազատվում է աղբյուրի մոտ շահութահարկի պահումից (գանձումից), բացի սույն օրենքով սահմանված դեպքերում շահաբաժինների վճարման համար աղբյուրի մոտ շահութահարկը պահելուց:

Հոդված 59. Ոչ ռեզիդենտի շահութահարկի կանխավճարները

Եթե ստորաբաժանման միջոցով գործունեություն իրականացնող ոչ ռեզիդենտի նախորդ տարվա շահութահարկի գումարը գերազանցում է 2 մլն դրամը, ապա ոչ ռեզիդենտը տարվա ընթացքում՝ կիսամյակը մեկ, կատարում է շահութահարկի կանխավճարների մուծումներ՝ նախորդ տարվա շահութահարկի փաստացի գումարի մեկ քառորդի չափով, հավասար բաժիններով, մինչեւ հաշվետու տարվա հուլիսի 1-ը եւ դեկտեմբերի 31-ը:

Հոդված 60. Տարեկան եկամուտների մասին հայտարարագիրը

1. Ոչ ռեզիդենտը հաշվետու տարվան հաջորդող ապրիլի 15-ից ոչ ուշ հարկային տեսչության մարմիններին է ներկայացնում տարեկան եկամուտների մասին հայտարարագիր, ինչպես նաեւ կամայական (իր կողմից որոշված) ձեւով հաշվետվություն իր գործունեության մասին: Հայտարարագրի մեջ ներառվում են հայաստանյան աղբյուրներից ստացված բոլոր եկամուտները: Տարեկան եկամուտների մասին հայտարարագրի ձեւը եւ լրացման կարգը մշակում եւ հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության հարկային տեսչությունը:

2. Մինչեւ օրացուցային տարին ավարտվելը ոչ ռեզիդենտի գործունեության դադարեցման դեպքում նշված փաստաթղթերը պետք է ներկայացված լինեն գործունեության դադարեցման օրվանից սկսած մեկ ամսվա ընթացքում:

(փոփ. 30.12.98 ՅՕ-269)

Հոդված 61. Հարկային տեսչության մարմնի կողմից շահութահարկի հաշվարկը

1. Հայաստանի Հանրապետությունում ստորաբաժանում կամ վայր ունեցող ոչ ռեզիդենտի շահութահարկի հաշվարկը կատարում է հարկային տեսչության մարմինը՝ ոչ ռեզիդենտի (լիազոր անձի) ներկայացրած տարեկան եկամուտների մասին հայտարարագրի հիման վրա՝ հաշվի առնելով սույն օրենքի դրույթները եւ հիմնվելով 33 հոդվածում նշված դրույթաչափերի վրա:

2. Վճարման ենթակա շահութահարկի չափը հաշվետու տարում որոշվում է որպես գործունեությունից ստացված տարեկան շահութահարկի եւ կիսամյակային կանխավճարների գումարի (սահմանված դեպքերում նաեւ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում պահված շահութահարկի գումարների) տարբերություն:

Հոդված 62. Շահութահարկի վճարման ծանուցագիրը

Հայտարարագիրը ներկայացվելուց տասը օրվա ընթացքում հարկատուին տրվում է հարկային տեսչության կողմից հաստատված ձեւով վճարման ծանուցագիր՝ հաշվարկված շահութահարկի վերջնական գումարի վերաբերյալ:

Հոդված 63. Վերջնահաշվարկը

Սահմանված կարգով հաշվարկների (վերահաշվարկի) իրականացումից հետո բյուջե լրացուցիչ վճարման ենթակա շահութահարկը վճարվում է կամ գերավճարը հատուցվում է վճարման ծանուցագիրը ստանալուց հետո մեկ ամսվա ընթացքում՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Հոդված 64. Աղբյուրի մոտ շահութահարկի պահումը

Սույն օրենքի 57 հոդվածի համաձայն՝ աղբյուրի մոտ շահութահարկի պահումը (գանձումը) իրականացնում է հարկային գործակալը՝ ոչ ռեզիդենտին վճարվող եկամտի ընդհանուր գումարից:

Հոդված 65. Բնամթերային ձեւով ստացվող եկամուտների վերահաշվարկը

Բնամթերային ձեւով (այդ թվում՝ փոխանակման գործարքների միջոցով) եկամուտներ վճարելու դեպքում հարկային գործակալը դրանք վերահաշվարկում է դրամով՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով, եւ սահմանված ժամկետներում շահութահարկը վճարում է բյուջե:

Հոդված 66. Հարկային գործակալի պահած շահութահարկի գումարների վճարման եւ հաշվարկների ներկայացման ժամկետները

Սույն օրենքի 64 հոդվածի համաձայն պահված (գանձված) շահութահարկի գումարը հարկային գործակալը պարտավոր է ոչ ռեզիդենտին եկամուտների վճարման ամսվան հաջորդող ամսվա 5-ից ոչ ուշ վճարել բյուջե: Ընդ որում, հարկային գործակալը պարտավոր է եռամսյակը մեկ՝ հաջորդ եռամսյակի երկրորդ ամսվա 1-ից ոչ ուշ, սահմանված ձեւով ներկայացնել ամփոփ հաշվարկ (հաշվետվություն) իր գտնվելու (հաշվառման) վայրի հարկային տեսչության մարմնին՝ անցած եռամսյակում ոչ ռեզիդենտներին վճարված եկամուտների, պահված եւ բյուջե վճարված շահութահարկի գումարների մասին:

Հարկային գործակալը նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանների համար ներկայացված ամփոփ հաշվարկներում սխալներն ինքնուրույն հայտնաբերելու դեպքում կարող է հարկային տեսչության մարմիններ ներկայացնել ճշտված հաշվարկ, որի հիման վրա կատարվում է այդ ժամանակաշրջանների համար հարկային պարտավորությունների վերահաշվարկ:

(փոփ. եւ լրաց. 27.12.01 ՅՕ-286)

Չորված 67. Վճարված հարկերի մասին տեղեկանք տրամադրելը

Ոչ ռեզիդենտի դիմումի հիման վրա հարկային տեսչության մարմինը տալիս է համապատասխան տեղեկանք՝ սույն օրենքի համաձայն Հայաստանի Հանրապետությունում ոչ ռեզիդենտի վճարած հարկերի մասին:

Նշված տեղեկանքում շահութահարկի գումարի մեջ մտցվում է նաև այն գումարը, որը պետք է վճարված լիներ Հայաստանի Հանրապետությունում, սակայն չի վճարվել սույն օրենքով սահմանված հարկային արտոնություններից օգտվելու հետեւանքով:

Չորված 68. Հարկային ստուգումները

Հարկային տեսչության մարմիններն իրավունք ունեն ստուգել Հայաստանի Հանրապետությունում ստորաբաժանման կամ վայրի միջոցով ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնող ոչ ռեզիդենտի ֆինանսական, հաշվապահական եւ հարկային գործերը եւ ստուգել հարկային գործակալի կողմից շահութահարկը պահելու եւ այն բյուջե վճարելու ճշտությունը:

ԲԱԺԻՆ 3.

ԵԶՐԱՓՈՎԿԻՉ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

ԳԼՈՒԽ XII.

ՍՈՒՅՆ ՕՐԵՆՔԸ ԽԱԽՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Չորված 69. Սույն օրենքը խախտելու համար վճարողների եւ դրանց պաշտոնատար անձանց պատասխանատվությունը

Սույն օրենքը խախտելու համար վճարողները եւ դրանց պաշտոնատար անձինք պատասխանատվություն են կրում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Հարկվող օբյեկտը թաքցնելու կամ պակաս ցույց տալու համար նախատեսված տուգանքներ չեն կիրառվում այն հարկատուների նկատմամբ, որոնք մինչեւ հարկային տեսչության մարմինների ստուգումների սկսվելն ինքնուրույն հայտնաբերել են իրենց կողմից նախորդ տարիների շահութահարկի պակաս հաշվարկում, հաշվապահական հաշվառման մեջ տվել են համապատասխան գրանցումներ եւ այդ մասին գրավոր տեղյակ են պահել իրենց հաշվառման վայրի հարկային տեսչության մարմինին:

Հարկային մարմին ներկայացված շահութահարկի հաշվարկում սույն օրենքով սահմանված կարգով հաշվարկված վճարման ավել ցույց տալու դեպքում հարկ վճարողից գանձվում է տուգանք՝ ավել ցույց տված վճարման 20 տոկոսի չափով: Նշված տուգանքը չի կիրառվում այն հարկատուների նկատմամբ, որոնք մինչեւ հարկային մարմինների ստուգումներն ինքնուրույն հայտնաբերել են իրենց կողմից նախորդ տարիների վճարման ավել հաշվարկում, հաշվապահական հաշվառման մեջ կատարել են համապատասխան գրանցումներ եւ այդ մասին գրավոր տեղյակ են պահել իրենց հաշվառման վայրի հարկային մարմինին:

(լրաց. 28.07.98 ՀՕ-243, 27.12.01 ՀՕ-286)

Չորված 70. Հարկային գործակալի պատասխանատվությունը

Սույն օրենքի դրույթների համաձայն՝ շահութահարկը աղբյուրի մոտ չպահելու (չգանձելու) դեպքում հարկային պատասխանատվությունը (եւ շահութահարկը սահմանված ժամկետներում բյուջե չվճարելու համար Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկված տույժերը) կրում է հարկային գործակալը:

ԳԼՈՒԽ XIII.

ԵԶՐԱՓՈՒԿ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 71. Օրենքի կիրառման վերաբերյալ գերատեսչական նորմատիվ ակտերը

Սույն օրենքի կիրառման վերաբերյալ գերատեսչական նորմատիվ ակտերն ընդունում է Հայաստանի Հանրապետության հարկային տեսչությունը՝ համաձայնեցնելով Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության հետ, ընդ որում, տնտեսական եւ այլ առեւտրային գործունեության տեսակների վերաբերյալ պարզաբանումները համաձայնեցվում են նաեւ Հայաստանի Հանրապետության վիճակագրության, պետական ռեգիստրի եւ վերլուծության վարչության հետ, իսկ ապրանքների բնորոշումների վերաբերյալ պարզաբանումները՝ Հայաստանի Հանրապետության ստանդարտացման, չափաբանության եւ սերտիֆիկացման վարչության հետ:

Հոդված 72. Օրենքն ուժի մեջ մտնելը

1. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում 1998 թվականի հունվարի 1-ից:
2. Սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելու պահից ուժը կորցրած ճանաչել «Շահութահարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության 1992 թվականի հունվարի 18-ի օրենքը՝ փոփոխություններով եւ լրացումներով հանդերձ:
3. Սույն օրենքի 33 հոդվածում նշված շահումներով խաղերի առումով՝ խաղատների (կազմիներ) կազմակերպման, դրամական շահումով խաղային ավտոմատների շահագործման եւ համակարգչային խաղերի կազմակերպման մասով, ինչպես նաեւ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված այլ դեպքերում, գործում են Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով կիրառվող հաստատագրված վճարները:

(փոփ. 30.12.98 ՉՕ-269)

ԳԼՈՒԽ XIV.

ԱՆՑՈՒՄԱՅԻՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 73. Արտոնությունների կիրառումը

1. Սույն օրենքի 25 հոդվածով սահմանված նվազեցումները կիրառվում են 1997 թվականի հունվարի 1-ից հետո առաջացած վնասների մասով:
2. Մինչեւ սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելը գործող ժամկետային արտոնությունները շարունակվում են մինչեւ դրանց ժամկետը լրանալը:
3. Նոր ստեղծված ձեռնարկությունների համար մինչեւ սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելը գործող օրենսդրությամբ համապատասխան հարկային արտոնությունից օգտվելու դեպքում տվյալ հարկատուի համար սույն օրենքի 39 հոդվածով սահմանված արտոնության ժամկետը նվազեցվում է մինչեւ սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելը վերապահված արտոնության ժամկետի չափով:
4. Սույն օրենքի իմաստով եկամուտ չեն համարվում 1997 թվականին թողարկված՝ Հայաստանի Հանրապետության գանձապետական պարտատոմսերից եւ պետական այլ արժեթղթերից ստացվող տոկոսները եւ զեղչի ձեւով եկամուտները:

(լրաց. 23.05.98 ՉՕ-216)

Հոդված 74. Ամորտիզացիոն մասհանումների կիրառումը

1. Սույն օրենքի 12 հոդվածում նշված ամորտիզացիոն մասհանումների չափը 1998 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ առկա հիմնական միջոցների նկատմամբ որոշելու համար 1998 թվականի հունվարի 1-ից հետո ամորտիզացիոն (մնացորդային) նվազագույն ժամկետը որոշվում է որպես չամորտիզացված արժեքի գործակցի եւ սույն օրենքի 12 հոդվածի 2-րդ կետում նշված համապատասխան խմբի ամորտիզացիոն նվազագույն ժամկետի արտադրյալ.

Ժն= (Ա-Ս) x Ժ/Ա

Որտեղ՝

Ժն-ն մինչև 1998 թվականի հունվարի 1-ը ձեռքբերված հիմնական միջոցի ամորտիզացիոն (մնացորդային) նվազագույն ժամկետն է.

Ա-ն հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքն է՝ 1998 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ.

Ս-ն հիմնական միջոցի մաշվածության գումարն է՝ 1998 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ.

Ժ-ն սույն օրենքի 12 հոդվածում սահմանված՝ հիմնական միջոցների խմբի ամորտիզացիոն նվազագույն ժամկետն է:

2. 1998 թվականի հունվարի 1-ից հետո ձեռք բերված հիմնական միջոցների համար ամորտիզացիոն ժամկետ են համարվում սույն օրենքի 12 հոդվածում նշված ժամկետները:

3. Ամորտիզացիոն մասհանումների հաշվարկման նպատակով մինչև 1997 թվականի հուլիսի 1-ը ձեռք բերված հիմնական միջոցների սկզբնական արժեք է համարվում 1997 թվականի հուլիսի 1-ի դրությամբ դրանց հաշվեկշռային արժեքը. իսկ շահութահարկի տարեկան հաշվարկ ներկայացնողների համար՝ 1997 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը՝ հաշվի առնելով սույն օրենքի 13 հոդվածի համաձայն հիմնական միջոցների արժեքի վրա կատարվող ավելացումները:

Հոդված 75. Արտարժույթի եւ արտարժույթով արտահայտված այլ ակտիվների եւ պարտավորությունների վերագնահատումների արդյունքները

Անկախ սույն օրենքի 8 հոդվածի երկրորդ մասի եւ 11 հոդվածի »դ« կետի դրույթներից, հարկատուի 1998 թվականի հարկվող շահույթը որոշելիս հաշվի են առնվում ռուսական ռուբլու եւ ռուսական ռուբլով արտահայտված այլ ակտիվների եւ պարտավորությունների վերագնահատումների արդյունքները:

(լրաց. 30.12.98 ՅՕ-269)

Երեւան

27 նոյեմբերի 1997 թ.

ՅՕ-155

* Պաշտոնական հրապարակման աղբյուրը՝ ՀՀՊՏ 1997/27, 03.12.97: «Շահութահարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը (27.11.97 ՅՕ-155) փոփոխվել եւ լրացվել է՝

23.05.98թ. ՅՕ-216 (ՀՀՊՏ 1998/11 (44), 30.05.98),

28.07.98թ. ՅՕ-243 (ՀՀՊՏ 1998/18 (51), 10.08.98),

30.12.98թ. ՅՕ-269 (ՀՀՊՏ 1998/33 (66), 31.12.98),

29.12.00թ. ՅՕ-128 (ՀՀՊՏ 2000/33 (131), 30.12.00),

27.12.01թ. ՅՕ-286 (ՀՀՊՏ 2001/43 (175), 31.12.01):

29.05.2002 «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքում լրացում կատարելու մասին

06.11.2002 «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքում լրացում կատարելու մասին

11.12.2002 «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին

25.12.2003 «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու մասին

24.11.2004 «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքում լրացում կատարելու մասին

16.12.2005 «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին